

Tanum

Information från Tanums kommun

Nummer 17

December 2003

*God Jul och
Gott Nytt År!*

4 Intervju med
Raymond
Hansson

6 TEMA:
Barn &
utbildning

20 Nyheter
inom ren-
hållning

KULTUR PRISTAGARE 2003

KULTURELLT VÄRDSKAP SOM TEMA

Årets kulturpris har KULTURELLT VÄRDSKAP som tema och gemensam nämnare: HENRIC OCH BRITTA ÅKERBLOM, medlemmar i Tanums Teater- och Musikförening och MAGNUS LEMARK, kulturarrangör på Gerlesborgsskolan.

På Kultur- & fritidsnämndens sammanträde den 13 november beslöts om 2003 års kulturpristagare. Kommunfullmäktige delar därefter, under högtidliga former, ut priset den 15 december som var det sista sammanträde för året. Kulturpriset uppgår till 12.000 kr, blommor och ett konstnärligt utformat diplom.

Kultur- & fritidsnämnden gav följande motivering till pristagarna, där Henric och Britta Åkerblom erhåller 6.000 kr och Magnus Lemark 6.000 kr:

HENRIC OCH BRITTA ÅKERBLOM, Mjölkeröd, Tanumshede och
MAGNUS LEMARK, Arslätt, Hunnebostrand,
erhåller Tanums Kommuns Kulturpris år 2003
för deras enträgna och entusiastiska arbete med att planera och genomföra
kulturarrangemang
samt utöva det kulturella värdskapet på ett engagerat och generöst sätt;

- HENRIC OCH BRITTA ÅKERBLOM för deras oegennyttiga arbete med breda och intresseväckande teater- och musikevenemang i Tanums Teater- & Musikförenings regi,

- MAGNUS LEMARK, som ansvarig på Gerlesborgsskolan för arrangemang med musik och övrig kultur, för det eminenta kulturutbud han, långt utöver vad tjänsten krävt, erbjudit tanumsbor och fjärran tillresande.

INNEHÅLL

Intervju med Raymond Hansson	4
TEMA: Barn & utbildning	6-15
Tanums Gymnasieskola – och ny chef för barn- och utbildning	6
Sommarens IT-café	7
Nya arbetslag i Grebbestad - och en faddermorfar	8
Nytt samarbete – Tanumskolan-föreningsliv-arbetsliv ...	9
Grebbestads Folkhögskola – mästare på flexibilitet	10
Utvecklingsdialogen – så används den på Hedeskolan ..	12
Lions Quest	14
Värmekåta på Hamburgö – sponsrad av Tanums Bostäder	15
Tanums Bostäder	16
Hållbar turism i Bullaren	17
Bokmärket	18
Renhållning – nya entreprenörer	20
Norra Bohusbanan 100 år	22
Miljömål – Tanum satsar på hav i balans.....	24
www.tanum.se	25
Budget 2004	26
Tonerna de gå... – vårens arrangemang	28

OMSLAGSBILD:

Lina Linder, klass 2,
Grebbestadskolan
Foto: Danne Almqvist

KUNSKAP ÄR LÄTT ATT BÄRA!

Informationsskriften om Tanum som du håller i handen har skola och utbildning som tema. Därför har jag i min spalt denna gång valt att reflektera över utbildning och det egna ansvaret att ta tillvara de möjligheter som skolsystemet erbjuder.

I tonåren och kanske lite skoltrött tänker man förmodligen inte djupare över sin framtid och vad den kan ha att erbjuda i form av olika uppgifter, möjligheter och utmaningar. Ungdomsåren har de bästa studieförutsättningarna och då skall man utbilda sig så mycket som möjligt, ta till vara på och nyttja vad skolsystemet och samhället erbjuder i form av praktisk och teoretisk utbildning.

Tror det idag finns ganska många, 40- 50- och 60-talister, inklusive mig själv, som ångrar att man inte fortsatte med högskolestudier under ungdomsåren.

God teoretisk grundkunskap är givetvis mycket viktigt även för den som är praktiskt lagd och har valt ett hantverksyrke för sitt levebröd. Som utveckling av sina hantverkskunskaper finns det kanske funderingar på en egen firma. Kraven på teoretisk kunskap ökar med tiden som samhället blir allt mer komplext. Det kommer troligen att bli brist på duktiga hantverkare i framtiden, inom vissa yrken är det redan brist på utövare.

Att under skolåren inte ta vara på de utbildningsmöjligheter som samhället erbjuder är slöseri med de egna framtidsmöjligheterna och samhällets satsningar inom skolområdet. Gymnasiet är en treårig utbildning, men tyvärr är det en växande skara av studerande som behöver mer än tre år för att klara "studenten".

Möjligheten att studera i vuxen ålder skall givetvis finnas. Det finns många omständigheter i en människas liv som starkt motiverar att som vuxenstuderande komplettera och läsa vidare för att få en högre utbildning. Tycker ändå att man skall vara medveten om att skolsystemet är till största delen uppbyggt och planerat utifrån att man utför sina studier under skol- och ungdomsåren.

Livet ger hela tiden erfarenheter och därmed kunskap av olika slag. Men på något vis är det "the hard way" att bli lite klokare. Det bästa vore givetvis att man var komplett förberedd för framtiden genom att man under ungdomens studieår erhållit och maximerat sina teoretiska kunskaper. Ingen vet i ungdomsåren vad framtiden kommer att kräva av den enskilde personen i form av arbetsuppgifter,

yrkesinriktning eller deltagande i samhällsutveckling i allmänhet.

Ta mig själv som exempel, har grundskola, vidareutbildning, polisskolan, ett antal utbildningar inom yrket, fackliga och politiska kurser. Inte minst har jag som "bondpojke" fått en gedigen praktisk kunskap om jordbruk, och annat inom djur- och naturområdet som hör till livet på en bondgård.

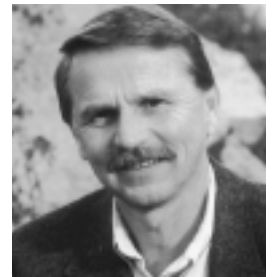
I den intressanta uppgiften som kommunstyrelsens ordförande finns det givetvis situationer där det varit en fördel med högskoleutbildning, exempelvis inom, juridik-, ekonomi-, social- och förvaltningskunskap med mera. Nu saknar jag den utbildningen och gör det bästa av situationen. Den erfarenhet och kunskap som yrkesliv och politik givit får jag dagligen användning av. Man skall som det heter i ordspråket, prata med de lärde på lärdes vis och med bönder på bönders vis.

Kommunrådsuppdraget är ett fascinerande uppdrag där man ena stunden diskuterar med någon om frågeställningar som rör äldreomsorgen, kvalitén på kollektivtrafiken eller de så kallade tre G-masternas berättigande. För att vid ett senare tillfälle prata med företagare som har frågor om etablering i kommunen, inviga något tillsammans med landshövdingen, diskutera med en professor som gjort utredning om E6:ans betydelse för fortsatt utveckling i norra Bohuslän. Listan på olika människor man träffar och situationer man befinner sig i kan göras lång. Sunt förnuft och fötterna stadigt på jorden, duktiga medarbetare, både politiker och tjänstemän, ger förutsättningar för ett framgångsrikt lagarbete.

Min vädjan är; **Ta vara på de möjligheter som skolan och utbildningssystemet erbjuder dig under ungdomsåren såväl den obligatoriska grundskolan som gymnasie- och högskoleutbildning.** Jag påstår bestämt att studier i unga år är lättare att tillgodogöra sig än när man blir äldre. Lycka till!

Clas-Åke Sörkvist
Ordförande i kommunstyrelsen

RAYMOND HANSSON

– unik i svensk kommunpolitik

I Tanums kommun finns en av Sveriges längsta politiska karriärer – centerpartistiska kommunalrådet Raymond Hanssons.

Sitt allra första politiska uppdrag fick han 1950, som 23-åring, och från 1954 var han under 33 år, fram till 1985, ordförande i kommunstyrelsen.

Raymond Hansson minns med glädje sina många år i kommunpolitikens ledning. Och från hemmet i Fjällbacka följer han fortfarande aktivt med i hur Tanum utvecklar sig.

Julen 1954 var den första som kommunens tunga kassaskåp förvarades hemma hos familjen Hansson på gården Kynnes-torp i Kville.

Skälet var att sonen Raymond tackat ja till uppdraget som ordförande i kommunalnämnden i Kville kommun.

En roll som han var yngst i Sverige om att inneha, bara 27 år gammal.

Med rollen följde ansvaret att förvara kontor och kassa i hemmet och därför hamnade kassaskåpet i Raymond Hanssons föräldrahem.

– Där var det kvar fram till 1960 då vi öppnade kommunens första kommunal-

kontor i Kville gamla skolan, berättar han.

Ett liv med siffror

Det politiska engagemanget hade väckts inom SLU, Svenska Landsbygdens Ungdomsförbund men att det skulle bli politik på heltid hade han ingen tanke på. Istället fanns planer på ett yrke som veterinär eller advokat eftersom han gillade siffror och juridik:

– Nu blev ju mitt yrkesliv fyllt av siffror ändå. Kassaskåpet med kommunens räkenskaper i föräldrahemmet var bara början, säger han.

Skol- och ålderdomshemsbyggen, tekniska frågor om vatten- och avloppsledning, industrietableringar och – Tanums Strand, är exempel på frågor som kommunalnämnds- och senare kommunstyrelse-ordföranden Raymond Hansson svingade sammanträdesklubba över under sin långa politiska bana.

Forskning pågår

Tidigare i höst ställde han upp när Kfi, Kommunforskning i Väst, ville dokumentera hans många år i kommunledningen och då var också tidningen på plats:

– Genom alla år har jag upplevt att

kommunpolitiken drivits i ett positivt klimat, präglat av samarbete, summerar han.

Kanske berodde det delvis på Raymond själv som inte sysslade med politik för att han hade särskild lust att debattera eller driva polemik:

– Jag trodde på resultat och att resultatet skulle tala för sig själv, säger han.

Sammanslagningar

Det politiska livet började med en kommunsammanslagning, mellan Kville, Svenneby och Bottna och det följdes av ytterligare tre sammanslagningar:

– Den minst kända är när Fjällbacka upphörde som så kallat municipalsamhället och blev en del av Kville kommun 1964 och den mest kända och viktigaste var när vi slog samman Tanum, Kville och Bullaren i samband med den stora kommunreformen 1971, berättar Raymond Hansson.

Naturligtvis fanns det tidvis inslag av bypolitiskt tänkande när det gällde frågor som var skolor skulle byggas eller vilka samhällen som skulle få ålderdomshem.

Men det ledde aldrig till några större bataljer och Raymond Hansson hade tidigt fokus på något helt annat. Han insåg och brann för uppgiften att skapa skatteunderlag som kunde bära kostnaderna för den service som medborgarna skulle och ville ha.

– Vi hade småbruk, fiske och en bortdöende stenindustri. Det gällde att få hit industrietableringar, konstaterar han.

Industrihotell

Från början fanns ett visst motstånd mot tankarna på att kommunen skulle ställa upp och bereda marken för industrietableringar. Men så tappade kommunen på kort tid 300 arbetstillfällen och det blev nödvändigt att agera:

– Vi beslöt oss för att satsa på ett så kallat industrihotell.

När det stod klart hann kommunen nått och jämt skriva kontrakt med hyresgäster innan dessa fick flytta på sig. Volvo, som man länge uppväntat om en etablering, gick på högvarv i sin anläggning i Färgelanda och behövde snabbt både till-

Vad då politikerförakt? När Raymond Hansson lämnade politiken fick han några riktigt minnesvärda ord på vägen via GT:s löpsedel.

gång till lokaler och arbetskraft.

– Volvo följdes av Extra-Film som läst i Aftonbladet om Åtvidabergskoncernens tomma lokaler som kommunen köpt in, berättar Raymond Hansson.

Turistnäringen

Han betonar också hur betydelsefulla de många mindre företagen varit när det gällt kommunens utveckling och berättar bland annat om Tanums Fönster som stod inför en expansion men fick avslag när det gällde stöd från industridepartementet:

– Där hade jag möjlighet att påverka. Både industriminister Nils Åsling och hans statssekreterare kom ner till oss och vi lyckades få dem att ändra sitt beslut.

Vid sidan av kommunsammanslagningarna och kampen för att få industrietableringar hade en turistindustri sakta men säkert vuxit fram:

– Men det handlade om mindre anläggningar. Vi saknade ett ställe dit hela busslaster med turister kunde komma för att äta eller bo, säger Raymond Hansson.

Den insikten blev upptakten till Tanum

Strand. Raymond Hanssons sista stora projekt som kommunalråd.

Envisheten vann

– Historien var att kommunen ägde en fastighet, Ertseröd, där det tidigare diskuterats olika industrietableringar. Nu började vi på allvar utreda en turistanläggning, berättar Raymond Hansson.

Någon enighet fanns inte. Ungefär hälften av politikerna var för projektet, den andra halvan var emot och åsikterna gick tvärs genom partigränserna:

– Men jag är envis och envisheten ledde till att vi satsade i Tanum Strand med allt vad det innebar innan det slutligen stod klart.

– Jag var och är övertygad om att satsningen var rätt och ser ju hur Tanum Strand utvecklats, säger Raymond som gläds mycket åt uppskattningen han fått sedan projektet väl rots i hamn:

– Där kom den goda samarbetsandan fram igen. Även många av mina motståndare har sagt att det var tur att jag var envis den gången, avslutar han.

EGEN DATOR ÄR EN DEL AV FRIHETEN

Gymnasieskolan i Tanum bygger på en vuxen förebild. Eleverna får stor frihet, men också stort ansvar. En egen bärbar dator och betald körkortutbildning är morötter för att sköta studierna. Anders Olin går fria programmet och har precis fått sin dator.

Anders Olin och Lennart Christensson utanför kulturhuset Futura.

40 ettor valde i höstas att börja på Tanums nya gymnasieskola. Hälften på de yrkesinriktade programmen och andra hälften på fria programmet. Kulturhuset Futura är basen för eleverna. Här finns redan biblioteket, teatern, Komvux, arbetsmarknadsenheten och högskoleutbildning på distans.

– Ett hus blir ingen magnet om du bara gör en sak där, säger Lennart Christensson, avgående rektor (se rutan bredvid). Vi ser många fördelar med att även låta gymnasieeleverna gå i vårt lärocentrum. Ekonomiskt är det en bra lösning, men lika viktig är atmosfären.

– Vi vill att eleverna ska bete sig vuxet och växa in i ett ökat ansvar. Hos några gäller det att bryta negativa förväntningar på skolan. Miljön är också en broms för oss lärare att inte falla tillbaka i gamla skolbetende.

Skaffar sig kontaktnät

Eleverna på de yrkesinriktade programmen får sin utbildning ute på företag två dagar i veckan. Tanken är att de ska skapa ett bra kontaktnät, samtidigt som de får en verklighetsnära utbildning.

– När vi skickar elever till gymnasieutbildningar i andra kommuner, skaffar de sig också företagskontakter på orten. På det här sättet får Tanums företag ökade möjligheter att bygga upp relationer som underlättar deras rekrytering.

Alla är inte antingen eller. Alla är både och.

Gymnasieskolans fria program erbjuder ett smörgåsbord av kurser. Alla obligatoriska kurser på naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga programmet finns och eleverna kan därutöver kombinera kärnämnen med en inriktning mot företagsekonomi, IT eller musik.

– Alla är inte antingen eller. Alla är både och, säger Lennart. De flesta trivs med att blanda ämnen. Därför tycker vi inte det ska vara så hårt styrt. Fria programmet ger också möjlighet att gå fram snabbare i systemet. Kan jag A-kursen så hoppar jag in i B-kursen istället.

Sparar 10-15 %

Hittills har Tanums kommun skickat majoriteten av sina gymnasieelever till skolor i Strömstad eller Uddevalla. Målet för Tanums gymnasieskola är totalt 120 elever, d v s 40 nya elever per år.

Genom att placera gymnasieskolan i Kulturhuset och låta ungdomar och vuxna elever läsa kurser tillsammans, sparar kommunen. Kostnaden sjunker med 10-15 % per elev, jämfört med att låta eleven gå i en annan kommun. Det ger utrymme för att ge Tanumseleverna en egen bärbar dator och körkortsutbildning.

Det här är morötter, som försvinner om man inte sköter studierna. Datorerna är också en viktig del i den fria undervisningen.

Lektionsplaneringen finns på nätet

Gymnasieskolan har installerat radiolan, ett trådlöst nät i Kulturhuset. Nu håller man på att bygga upp sin webbplats som ska innehålla det mesta: Lärarnas planering, kurs- och lektionsplaner, all dokumentation, län-

kar till databaser, chatt, anslagstavla och så vidare.

Eleverna ska kunna göra prov via sin dator och svara på enkäter. Personalen kommer att kunna jobba hemifrån, på ett enklare sätt. Förhoppningen är också att föräldrarna ska kunna ta del av undervisningen.

– Ambitionen är att skapa strukturer som underlättar lärandet och gör det flexibelt, säger Lennart Christensson. Samtidigt är det så, att om vi ska ge våra ungdomar förutsättningar att bosätta sig och finna arbete i en glesbygdskommun som Tanum, så behöver de både stor datorvana och ett körkort.

Lennart Christensson ny barn- och utbildningschef

Den 1 november tillträdde Lennart Christensson, tidigare rektor för gymnasieskolan och Komvux, tjänsten som barn- och utbildningschef. Han säger att han står inför flera stora utmaningar.

– Tanums kommunfullmäktige har beslutat att vi ska utveckla Sveriges bästa grundskola. Det är en djärv målsättning, men det är också ett sätt att visa att Tanum satsar på saker som är bra för människorna som bor här. En av mina första uppgifter blir att lägga fram en handlingsplan, som talar om hur vi ska nå dit.

Under våren har föräldrar deltagit i fokusgrupper för att beskriva vad de anser kännetecknar en bra grundskola. På samma sätt kommer elever att få säga vad som är en bra skola. Detta blir målen för Tanums kommun.

– Nästa år innebär samtidigt en svåra ekonomisk situation för kommunen, eftersom vi måste anpassa oss till lägre skatteutjämningsbidrag. Vi kommer att ha lite mindre pengar i systemet, men det är ingen katastrofsituation. Utmaningen är att se hur vi kan göra saker annorlunda, säger Lennart Christensson.

IT-CAFÉ, EN LYCKAD SATSNING PÅ UNGDOMEN?

Under den gångna sommaren drevs ett IT-café under namnet "Nätet" i Grebbestad. Det var kultur- och fritidsförvaltningen som stod bakom satsningen, uppbackade av pengar från Folkhälsorådet. Den 16 juni slogs portarna upp, datorerna startades och feriepraktikanter och fritidsledare inledde arbetet med Tanums kommuns ungdoms-satsning sommaren 2003.

Idén till IT-caféet kom från föräldrar som ansåg att deras ungdomar inte hade någonting att göra under sommaren. Fritidsgårdarna var stängda och de flesta föreningsaktiviteter gick på sparlåga. Ungdomarna drog mestadels omkring längs bryggan i Grebbestad bland glada semesterfirare. Föräldrarna eftersökte ett drogfritt alternativ för ungdomarna. Poliskommissarie Folke Åsberg tog upp frågan på ett möte i brottsförebygganderådet och ungdomsansvariga inom kommunen började spåna på aktiviteter inför sommaren. Efter ett tag växte idén om ett IT-café fram, och arbetet kunde börja.

Efter goda kontakter med Grebbestads samhällsförening blev det klart med en lokal i skärgårdshuset bredvid turistkontoret i centrala Grebbestad. Lokalen var en gammal tvätthall för brandkårens bilar så den behövdes rustas upp. Datorer och café-inventarier installerades, bord och stolar lånades ihop från kultur- och fritidsförvaltningen, en soffgrupp och en bardisk ställdes in och hyllor sattes upp. Trivselfaktorn ökade dramatiskt!

Barn- och utbildningsförvaltningen köpte in nya datorer, som i sin tur lånades ut till kafésatsningen innan de skulle installeras på skolorna i kommunen. Tack vare pengar från folkhälsorådet kunde en IT-

tekniker anställas som jobbade med installation av spel och Internet, och support på datorerna.

Folkhälsorådets pengar räckte även till att anställa en fritidsledare på heltid i caféet. En av de viktigaste aspekterna till startandet av IT-caféet var att ungdomarna skulle ha möjlighet att träffa de ordinarie fritidsledarna som jobbar i kommunen och så även under sommarmånaderna. Detta för att ungdomarna känner och har förtroende för fritidsledarna, och för att fritidsledarna skulle få en möjlighet att fortsätta med sitt förebyggandearbete, som de gör under resterande del av året.

Det blev en stor blandning av ungdomar och åldrar på caféet. Turister kom in för att kolla sin e-post och betala räkningar. På caféet hade ungdomarna bland annat möjlighet att spela spel, snacka, slurpa smoothies och surfa. Man umgicks med turistande ungdomar och kunde se en ökad förståelse mellan dem.

De intryck av IT-café "Nätet" som vi har med oss nu när satsningen är över är mycket positiva. Det som återstår i arbetet är att utvärdera om det ska bli en fortsatt satsning på caféet nästa sommar. Går det att driva caféet mer ekonomisk, finns det resurser och vad vill ungdomarna ha? Positivt är också att det inte förekom någon som helst skadegörelse nere på och runtomkring caféet. Det vi kan säga i dagsläget är att IT-café "Nätet" var en lyckad satsning på ungdomarna i Tanums kommun sommaren 2003.

ARBETSLAG I SKOLAN

– att ta tillvara varandras starka sidor

Grebbestadskolan håller på att utveckla sina tre färska arbetslag. Här finns en varm humor och många tankar om hur arbetslagen ska fungera. Det handlar om mycket mer än att vara bra arbetskompisar.

Agneta Cronholm

Maria Johansson

Ingela Hedemyr

Maria Johansson och Agneta Cronholm är lärare på Grebbestadskolan. De har just avslutat sina lektioner och slår sig ned hos Ingela Hedemyr, bitr.rektor. Tillsammans berättar de om ambitionerna kring den nya arbetslagen.

Grebbestadskolan har valt att skapa två arbetslag för yngre elever och ett arbetslag för 4-5-6. Varje lag formas kring de pedagoger som ingår.

– Min roll är att coacha och få ut det absolut bästa av varje lag, säger Ingela Hedemyr.

Tar tid att bli ett lag

Agneta Cronholm är klasslärare för en 2:a och ingår i det lag som omfattar allmän förskola för 5-åringar, en förskoleklass samt årskurs 1-3.

Sammanlagt drygt 90 barn. Agneta menar att det tar tid att bli ett riktigt arbetslag. Det räcker inte med att vara bra arbetskompisar.

– Det gäller att ta tillvara varandras starka sidor som pedagoger. Brinner jag för musik, kan jag jobba med flera grupper i det ämnet och istället byta bort ett annat ämne som en kollega till mig är mer engagerad i.

– Det är inte heller självklart att det alltid är bäst att arbeta med jämnstora grupper, tillägger hon. När vi arbetar i lag kan vi samla 30 elever i vissa aktiviteter, för att få möjlighet till riktigt små grupper vid viktiga genomgångar. Det ser jag som en stor fördel.

Gemensamma aktiviteter

Agnetas arbetslag håller på att bygga upp gemensamma aktiviteter för hela gruppen. Under oktober hade man bland annat en utedag, då barnen fick arbeta med hösten som tema. Det gav mersmak.

– Eftersom vi har ganska många små barn i gruppen, har vi bestämt oss för att gå långsamt fram. De gemensamma aktiviteterna får inte störa tryggheten i den lilla gruppen.

Montessori-inspirerat

Förra hösten startade Grebbestadskolan en Montessori-inspirerad klass. Idag ingår den i arbetslag med, en förskoleklass, en åldersintegrerad 1-2-3:a och fritidsverksamhet, totalt 32 barn.

POPPIS MED FADDERMORFAR

Grebbestadskolan har nyligen fått en faddermorfar. Olle Barrefors är pensionerad rektor och bor halva året i Grebbestad. Eftersom han är fadder i en skola i hemstaden Uppsala, kontaktade han även Grebbestadskolan. Olles besök en gång i veckan har slagit så väl ut att skolans föräldraförening nu går ut och letar efter flera faddrar.

– Vi vill över huvud taget ha mera besök av vuxna, säger Ingela Hedemyr, som är bitr. rektor. Alla föräldrar är mer än välkomna. Bilden av skolan blir verkligare om vi träffas ofta.

En av eldsjälarna bakom satsningen på Montessori-pedagogik är Maria Johansson som håller på att utbilda sig.

Montessori-pedagogiken bygger på frihet och ansvar. Allt material finns i klassrummet och barnen väljer utifrån sin egen planering vad de vill syssla med. Var och en får arbeta i sin takt. Det finns också en tanke med att varje material bara finns i ett enda exemplar. Barnen lär sig att hålla ordning och att vänta på sin tur och att ta hänsyn till varandra.

– Min uppgift är att inspirera barnen till att bli nyfikna på ämnena, säger Maria Johansson, och att ha överblick över hur deras planeringsböcker ser ut och var de befinner sig i sin utveckling.

– Den stora fördelen är att barnen får arbeta med det som de är mogna för, säger Maria. Det förstärks också av att vi arbetar i en åldersintegrerad klass.

Lära av varandra

Även om Agneta och Maria arbetar i olika arbetslag och delvis med olika pedagogiska metoder, diskuterar de intensivt på verksamhetsmötena med alla sina kollegor. Det gäller att plocka godbitarna hos varandra.

De tre pedagogerna runt bordet kommer in på arbetsglädje och konstaterar att Grebbestadskolan har en väldigt god stämning. Nyligen hade hela skolan en hälsovecka och den spontana känslan efteråt var ”vilka härliga barn vi har”.

– Det finns mycket av varm humor på skolan, säger Ingela Hedemyr och får genast Maria och Agneta att brista i skratt.

Maria Montessori

Maria Montessori (1870-1952) observerade att barn är nyfikna och att deras nyfikenhet och intresseinriktning följer ett mönster som är detsamma hos alla barn. Vid olika mönadsstadier är barnen speciellt mottagliga för inläring. Det gäller att nyttja den period då intresseinriktningen är stark. Då är förutsättningen att lära som bäst. Man tillvaratar den spontana lusten till kunskap.

SAMARBETE

Tanumskolan – Arbetsliv – Föreningsliv

Tanumskolan har under hösten tagit ett grepp för att stärka samarbetet med arbets- och föreningslivet.

På onsdagseftermiddagarna har ungdomarna på högstadiet erbjudits möjligheter att välja på olika aktiviteter för att lära sig mera om olika yrken och arbetsplatser och att utöva fritidsaktiviteter.

Målsättningen var:

- ge ungdomarna ökad insikt i och kunskap om arbetslivet som underlag för aktiva och medvetna val inför fortsatt studie- och yrkesval.
- att ge ungdomarna ökat välbefinnande, hjälp att hitta spännande aktiviteter i sin hemtrakt och kunna utveckla egna intressen.
- att använda omvärlden och närsamhället som främsta lärokälla.

Projektets genomförande

Varje onsdagseftermiddag från november har eleverna haft möjlighet att välja mellan arbetslivsinriktade alternativt fritidsinriktade aktiviteter.

Med de arbetslivsinriktade aktiviteterna vill vi ge eleverna mera praktisk kunskap dels om ett flertal olika typer av arbeten och vad de innebär, dels vilka framtida arbetsmöjligheter, som finns i närregionen. Med tanke på den ständigt skiftande arbetsmarknaden samt ungdomars normala osäkerhet gällande yrkesval, vill vi ge ungdomarna chansen att få insikt i ett flertal yrkes- och arbetsområden. Förhoppningen är att dessa aktiviteter blir nyttiga komplement till prao-verksamheten.

Tillsammans med företag och verksamheter utarbetades specialutformade program på ca 2 timmar. Programmen gav eleverna både en specifik och en övergripande kunskap om det aktuella företaget. Några företag valde att dela upp informationen i olika delar, vilket innebar 2-4 olika besök vid samma företag. Antalet elever per tillfälle var 1-5 elever.

Med de fritidsinriktade aktiviteterna vill vi visa eleverna det fritidsutbud som finns i området, allt för att stimulera respektive tillgodose olika fritidsintressen. Speciellt viktigt var att kunna engagera de elever som idag utöver få eller inga fritidsaktiviteter.

Tillsammans med föreningar av olika slag hade vi möjlighet att visa upp det rika fritidsutbud som finns inom kommunen. Vi var väl medvetna om föreningarnas svårigheter att kunna ställa upp under dagtid. Med tanke på hur viktigt det är för ungdomarnas hälsa och välbefinnande att de får fysiska aktiviteter och skaffar sig positiva fritidsintressen så fann vi lösningar som passade såväl föreningar som elever.

I skrivande stund är projektet inte avslutat. Det kommer att fortsätta även under vårterminen.

Projektsamordnare är Åke Adriansson. Projektet finansieras med medel från EU genom Samkraft och från Skolverket.

Grebbestads Folkhögskolan

SPRÅNGBRÄDA OCH PARADIS

Folkhögskolan är en språngbräda. För människor som behöver komplettera sina kunskaper och få kraften och studiemotivationen tillbaka. För andra är det en möjlighet att utveckla sitt specialintresse. Göra det man verkligen älskar.

De nya lokalerna med havsutsikt

Rektor Jan Kirudd

Grebbestads Folkhögskola tillhör landets äldsta folkhögskolor. Mycket har förändrats sedan starten 1875, men knappast grundidén. Här kan du som vuxen få den kompetens du inte fick som ung på grund av skoltrötthet eller vilshenhet.

Mästare på flexibilitet

115 elever studerar just nu på Grebbestads Folkhögskola. Knappt hälften av dem går den allmänna linjen, d v s de skaffar sig

”Jag har hamnat i paradiset”, säger Hans Martin Jarmund, en av femton på grundläggande trälinjen.

grundskole- och gymnasiekompetens i kärnämnen och grundläggande högskolebehörighet. Samtidigt finns det möjlighet att fördjupa sig inom grafisk design, natur- och friluftsliv eller hantverk.

– Skolformen gör att vi är mästare på flexibilitet, säger Jan Kirudd, som är rektor. Vi är små och här finns en närhet som gör att det personliga engagemanget växer. Vi har också resurser att ge det lärarstöd som kanske saknas i andra utbildningsformer.

– Det är väldigt viktigt att vi behåller denna särart, så att så många som möjligt hittar tillbaka till skolan och får lust att studera.

Populärt hantverk

Den andra hälften av eleverna på Folkhögskolan går speciallinjerna: trä, keramik, textil/väv- och marin. Många av dem har valt linje utifrån ett brinnande intresse. Runt tio- elva på kvällen bryts strömmen till de stora maskinerna i salarna. Det finns elever som annars skulle jobba för mycket.

Platserna på grundkursen och påbyggnadskursen i trä tillhör de allra mest populära. I höstas var det 150 sökande till 15 plat-

ser på grundkursen. Många av elever på trälinjen går vidare till högskolestudier vid Stenebyskolan, HDK eller Carl Malmstensskolan. Andra går här för att få en paus – göra något annorlunda i livet.

Universitetspoäng i marinbiologi

De som läser folkhögskolans marinlinje håller till vid hamnen i Grebbestad. Den ett-åriga utbildningen inom marinbiologi och navigation har på kort tid fått ett gott rykte. Ett bevis på det är att Göteborgs Universitet har utlokaliserat en av sina kurser inom marinbiologi till Grebbestad.

Nya lokaler med havsutsikt

Hela hösten har Grebbestads Folkhögskola varit en byggarbetsplats. Precis före jul kommer delar av hantverkslinjerna att flytta in i en 1500 kvm stor byggnad med havsutsikt.

– Vi är mycket nöjda med att Västra Götalandsregionen, som är vår huvudman, investerar i oss, säger Jan Kirudd.

Visionen är att utveckla hantverkslinjerna ytterligare och även satsa på utbildning av handledare.

Sandra Guartas vill jobba med händerna och lära sig svenska. Kommer från Colombia och bor nu i Tanumshede.

Bra på integration

Folkhögskolan har också speciella uppdrag. Ett av dem är att göra utbildningarna tillgängliga för funktionshindrade. Ett annat är att nå fler invandrargrupper.

Under åttiotalet studerade många invandrare på skolan, men en kärvare ekonomi hos kommunerna har förändrat det. Jan Kirudd menar att Folkhögskolan, mycket tack vare sitt internat, är en bra miljö för integration. Här finns redan utländska studenter och det är lätt att skapa kontakter över gränserna.

– Många av våra gamla elever pratar om sin folkhögskoletid som den bästa tiden i livet. Det vill vi att dagens elever också ska säga om så där tjugo-trettio år, säger Jan Kirudd.

Ett brev från Australien...

... damp ned på Grebbestads Folkhögskola för ett år sedan. Brevet berättade att Britta Linnea Grebert hade testamenterat 1,5 miljoner kronor till skolan. Britta kom till Grebbestad som fosterbarn och gick sedan på Folkhögskolan under 30-talet. Trots att hon senare i livet utvandrade till Australien glömde hon aldrig folkhögskoletiden. Skolan har avsatt pengarna i en minnesfond.

SOMMARKURSERNA LOCKAR

Sommarkurserna vid Grebbestads Folkhögskola är populära och blir allt viktigare för skolans ekonomi. Ett 15-tal kurser lockar bortåt 500 deltagare. Kurserna är inriktade på hantverk, men här finns också vandrarkurser, IT för pensionärer, akvarellmålning och kurser om Bohuslän. Tillsammans med Svenska Institutet arrangeras en treveckorsutbildning i svenska. I somras gästades Grebbestad av 43 studenter från 19 nationer.

Främja samarbetet på Ranebo!

Under hösten stod en kamratbana klar på Ranebo. Tanken är att klasser, företag, föreningar och andra grupper ska träna samarbete, tio stationer som alla på något sätt stärker samarbetet och samanhållningen i gruppen. Bakom satsningen står kultur- och fritidsförvaltningen i ett försök att få Tanums invånare att utnyttja Ranebo och all dess skönhet i större utsträckning.

Stationerna är utformade så att alla personer i gruppen ska kunna genomföra dem, självklart med hjälp av varandra. Det finns övningar som stimulerar alla personer

i gruppen, ibland behöver man tänka och vara smidig och ibland stor och stark. Stationerna som man ska ta sig igenom är bland andra "Bankvalvet", "Stocken" och "Labyrinten".

I skrivande stund har två grupper blivit ledda runt banan med många skratt och breda leenden. Efter ett pass i samarbetens tecken bjuds det goda möjligheter till grill och återhämtning i den natursköna miljön.

Ranebo ligger vid södra stranden på Nedre Bolsjön med goda möjligheter till bad på varma sommardagar och finfint

pimpelfiske på vintern. Här finns också motionsspår som givetvis spåras för skidåkarna på vintern, i storstugan bjuds möjligheter att tillaga sin matsäck om man vill och sedan värma sig framför den öppna spisen. Det finns även möjlighet att hyra småstugor för övernattnings och uthyrning av kanoter sker genom Friluftsförbundet.

Har du frågor eller funderingar, kontakta kultur- och fritidsförvaltningen på 0525-182 00

RANEBO HAR MÖJLIGHETERNA ATT BLI SÅ BRA SOM DU VILL GÖRA DET TILL. VÄLKOMMEN!

HEDESKOLAN en av skolorna i ”Utvecklingsdialogen”

På skolgården till den nyrenoverade Hedeskolan leker barnen som aldrig förr! Detta är ett resultat av det åtgärdsprogram där man satsar på att eleverna skall må bra till kropp och själ.

Äntligen är Hedeskolan tillbaka i nya och fräscha lokaler!

Alla barn har ett friskvårdskort där man varje dag kryssar i om man hoppat hopprep, använt boll, hinderbana, joggat eller sprungit i trappa. Man skall göra olika saker varje dag men det är fritt fram att hitta på egna varianter, huvudsaken är att man rör sig. Aktiviteterna sker under skoldagen, huvudsakligen på rasterna, men det finns också barn som berättar att man dragit med mamma eller pappa ut i motionsspåret på fritiden. Det har blivit mycket lugnare på rasterna säger pedagogerna på Hedeskolan. Alla har något att göra och klasserna börjar också blanda sig mera. Aktiviteten är huvudsaken. Man ser också många tjejer spela fotboll.

Kosten är ett annat område som man börjat arbeta med mer metodiskt. Eleverna har fått föra "kostdagbok" veckan innan man presenterade tallriksmodellen. Man har inte redovisat dagböckerna för varandra men alla har fått fundera över hur de själva äter. Detta har redan resulterat i att man äter mer grönsaker och dricker mjölk till maten i större utsträckning än förut.

Det är inte bara kroppen som skall må bra. Inför kommande utvecklingssamtal

skall elev, pedagog och förälder bedöma elevens självkänsla (ex. jag vågar säga vad jag tycker om något), empatiförmåga (ex. jag bryr mig om mina kamrater och hjälper dem), ansvar (ex. jag är ärlig och står för vad jag har gjort), och samspel (ex. jag kan vänta på min tur).

Det är absolut nödvändigt att ha med sig föräldrarna i arbetet. Förra teminen arrangerades en föreläsning med Björn Lindell som talar om värdegrunden i praktiken och hur man kan samverka mellan skola och hem för att uppmuntra positivt beteende och sätta gränser för destruktiva handlingar. Rektor och personal har bjudit in föräldrar under tre kvällar i höst för en studiegrupp runt Björn Lindells bok "Var går gränsen". Alla föräldrar informerades också under höstens föräldramöte om arbetet med friskvårdskortet.

Varför ägnar skolan sig så mycket åt hur barnen mår, är det inte meningen att dom skall lära sig någonting? Jo, visst är målet att utveckla basfärdigheterna, men om man inte mår bra har man svårare att lära. En utvärdering av "Bunkefloprojektet" där eleverna får en timmes gymnastik om dagen visar att

man presterar bättre i övriga ämnen än motsvarande kontrollgrupp.

Hedeskolan har en del kvar av sitt projekt. Till våren kommer Stefan von Bothmer och fortbildar personalen i "utomhuspedagogik" där man knyter ihop rörelse, utevistelse och lärande.

Utvecklingsdialogen

Skolverket och Tanums kommun inledde 2002 en utvecklingsdialog. Syftet med utvecklingsdialogen är att Skolverket genom riktade insatser skall verka för att kommunens skolor och förskolor kan förbättra resultaten och nå en högre måluppfyllelse.

Insatserna och åtgärderna utgår från verksamhetens behov och man har själv varit med om att ta fram en lokalt förankrad åtgärdsplan. I december 2002 slöts ett avtal och medel fördes över till kommunen. Under 2003 har Skolverket delats i två. Det nya Skolverket har framför allt ansvar för tillsyn och kontroll medan Myndigheten för skolutveckling skall stödja huvudmäns och lokala enheters arbete med lokal verksamhetsutveckling i förskola, skola och vuxenutbildning. Vår kontakt är alltså numera

Myndigheten för skolutveckling.

De skolor och förskolor som ingår i dialogen är Barnkullen, Tanumskolan, Hedeskolan samt hela Grebbestads och Fjällbackas rektorsområden. Åtgärder man arbetar med är:

- **Pedagogisk dokumentation**

Alla skolor och förskolor i dialogen arbetar med att hitta bra modeller för att dokumentera barns/elevs lärande, dels för att barnen/eleverna själva skall kunna se hur de går framåt och dels för att ge föräldrar en större möjlighet att följa barnets/elevens utveckling. Ett mål är att ta fram en modell som skall kunna följa med från förskola t.o.m. år 9. Föreläsningar och studiebesök har fungerat som inspiration och igångsättning.

- **Arbete med hälsa och värdegrund**

Hedeskolan se exempel ovan och Tanumskolan arbetar med olika åtgärder

under rubriken "Må bra i ett helhetsperspektiv". Grebbestad har, liksom Hedeskolan, använt sig av Björn Lindells bok "Var går gränsen" för att skapa gemensamma regler och förhållningssätt.

- **Barn i behov av särskilt stöd**

Två förskollärare på Barnkullen har gått 10-poängskursen "Tal och språkinläring i normal och avvikande utveckling" vid Karlstads universitet. Till våren kommer en utlokalerad kurs i specialpedagogik 10 poäng 25 pedagoger i Tanums kommun har sökt denna kurs och genom stödet från Skolutvecklingsdialogen finns det möjlighet att ge lite extra tid för studierna.

- **Kompetensutveckling för fritidshemmens personal**

Fritidspedagogerna i kommunen har arbetat fram ett handlingsprogram för fritidshem. Under en halv studiedag i början av hösten

samlades personalen på kommunen fritidshem och gick igenom programmet i smågrupper. Foldern används också som information till föräldrar.

- **Övriga insatser**

T.ex. inköp av material för fortbildning i "läsutvecklingsschema" (LUS) där vår specialpedagog har stått för fortbildningen. Olika föreläsningar i matematik och språkutveckling har också ingått i åtgärderna.

Sammantaget händer det mycket på våra skolor och förskolor runt om i kommunen. Tack vare det ekonomiska stödet kan personal frigöras för att arbeta med att utveckla verksamheten på sina skolor, fritidshem och förskolor. Vid vårterminens slut 2004 skall projektet vara avslutat men målet är att åtgärderna skall ha lett till en långsiktig förbättring av resultaten. Skolutveckling är en ständigt pågående process som förhoppningsvis inte avslutas i och med dialogen.

Vad tycker Du om "TANUM"?

Vad tycker Du om tidningen?

.....

Vad intresserade Dig mest i detta nummer?

.....

Vad skulle Du vilja läsa om i tidningen?

.....

TACK FÖR DIN TID!

Frankeras ej.
Adressaten
betalar portot.

**TANUMS KOMMUN
Ekonomikotoret**

**SVARSPOST
Kundnummer 460 005 600**

457 81 TANUMSHEDE

TILLSAMMANS – Lions Quest i Tanums Kommun

Onsdagen den 15 oktober i Hamburgsund

Två och två eller tre och tre sitter eleverna i 8 A och samtalar om olika begrepp. Vad innebär "ansvar" och "ansvarslös"?

"Stå för det man gjort", "göra det man ska", "bry sig" är definitioner på ansvar, "strunta i arbete och jobb", "göra uppror mot sin omgivning" är förslag som kommer fram under begreppet ansvarslös. Tidigare har man fått känna på hur det känns att berätta för någon som har fått instruktionen att "avbryta och inte lyssna" och man har samtalat om övningen i klassen. Lektionen inleddes med högläsning och "energimassage" då eleverna sitter på en lång rad och masserar varandras ryggar.

Åsa Borneland, en av mentorerna i 8A, berättar att man bestämt sig för att arbeta med materialet "Tillsammans" i alla klasser i Hamburgsundskolan år 7-9 en timme i veckan. Personalen gick utbildningen i Lions Quest i augusti. Den riktades denna gång till lärare i år 7-9. I år 7 och 8 arbetar man regelbundet, men för niorna kan det gå bort en del tid på grund av andra aktiviteter ex studievägledning. Åsa tycker att materialet är ett bra verktyg, eleverna tar aktiv del och kan uttrycka sina egna tankar och funderingar. De tycker om att kunna säga sin åsikt. Man behöver idag mer än någonsin arbeta med att ge eleverna möjlighet att utveckla sin sociala förmåga och skapa

gemenskap i klassen. Det är ett långsiktigt arbete. "De kan och vet hur man skall vara mot varandra", säger Åsa, "men rätt som det är, är kunskaperna borta och något händer som man måste ta tag i". Det viktiga är att ingripa direkt och att lära något av varje incident.

Utbildningen i Lions Quest

Våren 2000 fick barn- och utbildningsförvaltningen en förfrågan från Lions Club Tanum, om man var intresserad av en utbildning för lärare i Lions Quest.

Lions Quest ska träna ungdomarna att arbeta tillsammans, att ta ansvar, att fatta positiva och sunda beslut och att ha respekt för andra människor. Programmet handlar bl.a. om att skapa ett positivt skolklimat och att få eleverna att ta avstånd från droger. Arbetet sker enligt en strukturerad modell med lektionsupplägg.

Barn- och utbildningsförvaltningen och Lions Club inbjöd rektorer och lärare till ett möte för att förankra idén. Företagare i Tanums kommun skänkte pengar till utbildningen genom Lions Club och under hösten 2000 utbildades ett 30-tal lärare och skolsköterskor. Den första kursen riktades framför allt till lärare i grundskolans år 4-6. 2001 var inriktningen på pedagoger i förskoleklass t.o.m. år 3 och i november 2002 gavs en extra kurs för pedagoger från förskoleklass t.o.m. år 6. 2003 har målgruppen varit lärare

i år 7-9. Sammanlagt har cirka 120 personer utbildats. Lions Club har stått för ledare och material och barn- och utbildningsförvaltningen för övriga kostnader.

Utvärdering

Vid en utvärdering som gjordes ett halvår efter första kursomgången visade det sig att nästan alla deltagare använde sig av materialet. Drygt hälften arbetade regelbundet med Lions Quest. En enkät efter omgång två visade i stort sett samma siffror. De som arbetade regelbundet med Lions Quest var mest positiva. På frågan om hur Lions Quest påverkat klassen tyckte många att klimatet blivit bättre. I den första utvärderingen intervjuades också elever i fyra olika klasser. Det samstämmiga omdömet var att man blivit snällare mot varandra!

Det är naturligtvis så att de flesta även tidigare arbetat med liknade övningar i sina klasser och grupper, men man tycker att materialet är bra och det är bra att ha det samlat.

Sammantaget verkar det som om Lions Quest har fått ett stort genomslag i Tanums kommun.

Att hela arbetslaget i Hamburgsunds år 7-9 har beslutat att satsa på "tillsammanslektioner" och att även deras rektor deltagit i utbildningen är ett tydligt uttryck för detta.

VÄRMEKÅTAN som gör utelivet ännu bättre

Sjökantens förskola i Hamburgsund har sin egen oas i en skogsglänta på Hamburgö. Tre dagar i veckan är barnen här ute och tidigare i år skänkte Tanums Bostäder en värmekåta som gör utelivet ännu bättre.

Höstsolen glittrar mellan träden. Barnen hoppar vant mellan bergskullarna. Lätsasaffären ligger i en klippskrevla och lite längre ner har vattnet på "äckelpottan" frusit. Vintern har nupit till mitt i oktober och det är de äldsta barnen som får visa oss sin utevärld på Hamburgö.

Uteliv tre dagar i veckan

– Vi kallar oss för en förskola med inriktning mot natur och uteverksamhet, säger Randi Lyshaug, förskolelärare. Det innebär att vi flyttar ut vår verksamhet tre dagar i veckan, från nio-tio på förmiddagen till två-tre på eftermiddagen. På onsdagarna kan då dagbarnvårdargruppen använda vår trerumslägenhet.

Tanums kommun startade Sjökantens förskola i juli 2000. Ann Hansson, som har varit med på hela resan, berättar hur uteverksamheten drogs igång.

– Från började hade vi inget väderskydd i skogen, utan använde oss av en presenning vid behov. Efter ett halvår byggdes vårt vindskydd och vår grillplats, och så i somras fick vi den fina kåtan.

Tanums Bostäder sponsrar varje år

någon verksamhet inom kommunen och i år var det Sjökantens tur. Strax före semestern stod värmekåtan färdig med riktiga renfällar på bänkarna och träkåsar på hyllan.

Behöver värma fingrarna

– Kåtan har underlättat massor för oss och barnen uppskattar verkligen den, säger Ann. När vi kommer ut hit börjar vi med att göra upp eld. Sedan har vi en fantastisk plats där vi kan värma fingrarna, äta vår lunch om det är kallt, läsa sagor och inte minst byta blöjor på de mindre barnen.

Alexander Karlsson, Lukas Ögren och Alva Magnusson värmer sig.

Utvecklar motoriken

Hela personalen brinner för sina utedagar. De ser hur gott barngruppen mår av dem och stunderna inomhus blir också roligare. Barnen utvecklar redan som tvååringar en väldigt bra motorik i naturen. De leker mycket och går på upptäcktsfärd.

Inomhus är lekarna mera uppdelade åldersmässigt och mellan pojkar och flickor – så är det inte här ute. I skogen kan alla leka tillsammans.

– Det som barnen hittar i skogen, djur och växter, styr också vad vi lär oss mer om, säger Randi.

– Det är så vi blir stora experter på gräsuggor och fästingar, tillägger hon och skrattar.

Nytt från TANUMS BOSTÄDER

Plus i bokslutet

Den goda uthyrningen och bolagets arbete med att sänka driftkostnaden har medfört att bolagets ekonomi förbättrats. Förra året redovisade bolaget en vinst för första gången på tio år. Även 2003 ser ut att bli ett bra år ekonomiskt. Bokslutsprognosen visar på ett överskott på 1 300 tkr.

Bra uthyrning

Uthyrningen är fortsatt god. I princip samtliga lägenheter har varit uthyrda under hela året.

Ombyggnationer

Under oktober månad startade en ombyggnad/renovering av Tanums Bostäders lägenheter på Hedeskogsområdet i Tanumshede. Åtgärderna, som omfattar totalt 66 lägenheter, innebär bland annat renovering av tak, fönster och balkonger, förbättring av dräneringar, byte av va-stammar, byte av köksutrustning mm.

Under våren kommer en ombyggnad av fem lägenheter på Irisvägen i Östad att påbörjas. Åtgärderna blir i stort samma som på Hedeskogsvägen i Tanumshede.

Nybyggnation

Tanums Bostäder arbetar med ett antal detaljplaner som ska möjliggöra nybyggnation av lägenheter för helårsboende i främst Grebbestad och Fjällbacka. De planer som "hunnit längst" är planerna för f d Kyrskolan i Fjällbacka som skulle möjliggöra cirka 15 lägenheter och planen för Kuseröd i Grebbestad som skulle möjliggöra cirka 40 lägenheter.

Bolaget har dessutom fått plantillstånd för detaljplanearbete på tre områden i Grebbestad:

- Bocken för byggande av tolv lägenheter,
- Gamla skolan för byggande av tolv lägenheter, och
- Härlidsområdet för byggande av radhus.

Nya hyror

Tanums Bostäder har träffat ett tvåårigt avtal med hyresgästföreningen som innebär att hyrorna för lägenheter med varmhyra höjs med 3,15 procent från och med den 1 januari 2004 och med 2,90 procent från och med den 1 januari 2005. För lägenheter med kallhyra blir höjningen 2,50 procent per år.

Det främsta skälet till att hyrorna måste höjas är ökade olje- och elpriser, höjda va-avgifter samt ökade kostnader för fastighetsskatt.

Minskade energikostnader

För att minska energikostnaderna och förbättra miljön arbetar TBAB med att ersätta oljeuppvärmning med bergvärme, fjärrvärme eller andra energislag. Under året har bergvärmeanläggningar installerats på Björkelidsvägen och Kullen i Fjällbacka, vilket totalt omfattar mer än 100 lägenheter. Detta ger förutom lägre uppvärmningskostnader även en minskad oljeförbrukning. Totalt räknar vi med att minska oljeförbrukningen med nära 200 kubikmeter.

www.tanumbostader.se

Senaste information om aktuella frågor som rör Tanums Bostäder hittar du på TBABs webbplats www.tanumbostader.se.

FOLKOMRÖSTNINGEN OM INFÖRANDE AV EURO

Söndagen den 14 september 2003 gick Sverige till vallokalerna för att rösta om eventuellt införande av EU:s gemensamma valuta – Euro.

Resultatet av folkomröstningen framgår av tabellen nedan (%).

	Ja	Nej	Blankt	Deltagande
Riket	42,0	55,9	2,1	82,6
Länet	40,6	57,2	2,2	82,1
Kommunen	31,4	66,0	2,5	82,6

Tanumsborna visade sig dock mer tveksamma till införande av Euro än snittet för såväl riket som länet. Det skiljer så mycket som tio procentenheter mellan kommunen och riksgenomsnittet.

Högst valdeltagande i kommunen uppvisar valkretsen Svenneby-Bottna 85,0%, medan valkretsen Tanums Norra uppvisar det lägsta deltagandet 75,7%.

Minst positiv till införande av Euro är

valdistriktet Bullaren med 79,6% nej-röster. Mest positiva är man i valdistriktet Fjällbacka där 44,3% avgav ja-röster.

Det finns mer att läsa om folkomröstningen på Valmyndighetens hemsida www.val.se.

HÅLLBAR TURISM- UTVECKLING

i Bullaren – Kynnefjällsområdet

BAKGRUND

Västsvenska Turistrådet tog år 2001 initiativ till ett projekt för turistisk utveckling i Bullarebygden och Kynnefjäll. I området hade man tidigare arbetat förhållandevis lite med turismutveckling och Västsvenska Turistrådet gjorde bedömningen att det fanns stora möjligheter att utveckla området. Man ville undersöka intresset och förutsättningarna för att förändra områdets sätt att se på turism och skapa naturpaket och upplevelser som genererar inkomster. Tanken var dels att utveckla de aktiviteter som redan finns i området t.ex. cykling, paddling och vandring till att bli exklusiva och inkomstbringande produkter och att dessutom ta fram nya aktiviteter t.ex. bäversafari, fotosafari och fågelskådning.

Inför sommaren 2002 presenterades alla företag i området i en gemensam turistbroschyr. Där fanns även några paketresor med. Framförallt ett av paketen har sålt väldigt bra under sommaren och alla företag rapporterade att antalet turister som har rört sig i området ökade.

Under år 2002 beslöt gruppen sig för att söka stöd från EU Mål 2 Västra eftersom arbetet hade visat att det finns förutsättningar att utveckla området ytterligare. Men det krävdes mer resurser.

Ansökan om stöd till projektet beviljades. Det beräknas omsluta ca 920.000 kr under projekttiden 2003 – 2004 där EU Mål 2 Västra bidrar med 304.000 kr, Västra Götalandsregionen 190.000 kr, Tanums kommun 130.000 kr, Munkedals kommun 100.000 kr, Strömstads kommun 36.000 kr och företag i området med 80.000 kr i form av arbetstid.

ORGANISATION

Projektägare är Tanums kultur- och fritidsnämnd och en styrgrupp med representanter för finansörerna, Västsvenska Turistrådet och de lokala företagen har det övergripande ansvaret och styrningen av projektet. Projektledare är Madeleine Hartman från Dalsland. Madeleine är anställd av Västsvenska Turistrådet och har en god erfarenhet av turismutveckling i Dalsland inom liknande områden som Bullaren och Kynnefjäll.

SYFTE OCH MÅL

Syfte med projektet är att utveckla kvalitetssäkrade turistprodukter i Bullaren och Kynnefjäll med omnejd enligt principerna för hållbar turism. Området ska utgöra en modell för arbete med hållbar turismutveckling.

Målet är att skapa

- Minst fem kvalitetssäkrade produkter till försäljning
- Ökade intäkter från turism i området
- Ökad samordning och skapande av nätverk mellan turismföretagare i området
- Förbättrade kontakter mellan turismföretagare i området och företag utanför området
- Minst fyra ekoturismmärkta företag.

Först genomfördes en marknadsanalys som ligger till grund för vilka produkter projektet väljer att utveckla samt vilka målgrupper man kommer att rikta sig mot.

Ett kvalificerat utvecklingsprogram har tagits fram för de företag som deltar. Detta omfattar en seminarierie som pågått under

hösten och det kommer att bli studiebesök, studieresa och praktiska övningar.

Parallellt bedrivs en produktutvecklingsfas där ett antal företag i området valts ut för att tydliggöra hur man kan utveckla olika typer av naturprodukter, från enklare paket med t.ex. vandring eller bäversafari, till exklusiva produkter som vänder sig till en köpstark målgrupp. De företag som idag finns i området är beroende av varandra för att kunna vara konkurrenskraftiga på marknaden. Projektet måste därför samordna företagen och de produkter som de erbjuder. När projektet avslutas ska de färdigpakerade produkterna ha introducerats på marknaden. Kontakter med researrangörer skall vara etablerade, så att försäljningen ska kunna fungera långsiktigt. Genom utvecklingsprogrammet ska deltagarna också ha fått så goda kunskaper om Hållbar Turismutveckling att de ska kunna bygga upp en långsiktig verksamhet.

Som en viktig del i projektet ligger utveckling av Bohusleden, från Lindome till Strömstad.

Vandring på leden ska kunna kombineras med andra aktiviteter i området och sedan paketeras med mat och boende som en del av paketet.

SAMVERKAN

Detta projekt kommer att samverka med tre andra EU-stödda projekt i området – Blå-gröna vägen, SamKraft och Sportfiske Kynnefjäll – för att optimera insatserna och undvika dubbelarbete mot målet att med långsiktighet utveckla området.

Bokmärket

Under denna rubrik hittar Du information om nya böcker och andra medier som har anknytning till både Tanum och Bohuslän.

Det går att köpa böckerna/medierna hos Kultur & Fritid i Tanumshede eller i vissa affärer i kommunen. De går naturligtvis också bra att låna på biblioteken i Tanum.

BÖCKER

Trollkistan

av Ebbe Schön, text och

Bengt Arne Runnerström, teckningar

116 sidor. Inbunden och halvstort format.

Ca-pris 230 kr. Rikligt illustrerad i färg.

Utgiven av Warne Förlag.

Förr i världen brukade barnen ofta kura ihop sig framför den sprakande brasan om kvällen och lyssna till häresande historier. De vuxna berättade gärna för dem om oförklarliga händelser som de själva upplevt eller hört talas om. Det var sägner om troll och spöken, havsfrun och näcken, drakar, älvor, vättar, jättar, spökskepp och mycket annat.

Handlingen är förlagd till en uppdiktad gård i Bohuslän, Gullberga, där en pojke och

flicka i 9–10-årsåldern bor med både föräldrarna och generationen före dem. Det är ramberättelsen. Insprängda i ramberättelsen kommer sedan alla de berättelser och föreställningar om överjordiska ting och väsen som omgav barn vid 1800-talets slut, både till lands och till sjöss.

Författaren och folklivsforskaren Ebbe Schön har här på ett lättsamt och personligt sätt skildrat sådana berättarstunder och tecknaren Bengt Arne Runnerström har illustrerat med fantasiäggande bilder. TROLLKISTAN är fylld av mystik, trolldom och frodig berättarglädje – en rik skatt att ösa ur för alla som fångas av det övernaturliga. Den levandegör en värdefull del av vårt kulturarv och är en rolig och spännande högläsningssbok för hela familjen.

Smalsund – En nära resa i Bohuslän

av John Brovik

160 sidor. Inbunden och liggande format.

Ca-pris 240 kr. Rikligt illustrerad i färg.

Utgiven av Warne Förlag

Sundsegling. När andra väljer att segla länge och hårt över stora vatten lägger John Brovik om kursen inåt sunden, fjordarna och de krokiga, slingrande vattenvägarna. Det är där man bäst man läsa av en flik av landslaget och segla så nära brygga och sjöbod att reling och påverk glider samman. Så nära att man kan höra röster från förr.

En återfunnen loggbok i en unikabox på vinden, och ett knippe tavlor i privat ägo av författarens far, landskapsmålaren och bohuskännaren Åke Brovik, dyker upp på de mest oväntade ställen: Uppsala, Stockholm, Oslo, Vadstena, Los Angeles, Grundsund, Bovallstrand, Mälilla, Fjällbacka och Göteborg.

SMALSUND – EN NÄRA RESA I BOHUSLÄN är en ömsint, drastisk tolkning av Bohuslän i Åke Broviks klara, lysande färgskala. Speglande vattenblänk med båtar vid kaj. Kuttrar och skutor, berg, klippor, bryggor och bodar i storm och i sol.

Välkommen att följa med på en resa genom Bohusläns skärgård!

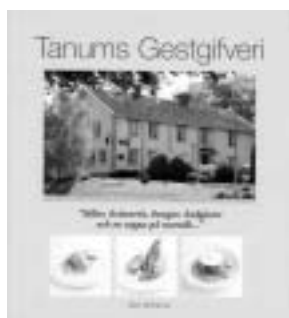
Bokklappar i Jul?!

Kommer tomten med bokklappar i jul så har han säkert varit hos Kultur & Fritid i Tanumshede (vid Bygdegården) och fyndat bland nya och realiserade Bohusböcker. Bordet är uppdukat, från lördag 13 december kl 10.00–14.00 samt följande dagar veckan före jul: måndag 15 kl 13–17, tisdag 16 kl 13–17, onsdag 17 kl 13–19, torsdag 18 kl 13–19, fredag 19 kl 13–17. Måndagen och tisdagen före julafton, den 23, är det öppet kl 13–16.

Vi bjuder på kaffe, glögg och pepparkakor!

Hör gärna av Dig till Kultur & Fritid 0525-182 00 för tider och mer information.

Välkommen till bokbordet hälsar Tanums Kultur & Fritid!

Tanums Gestgifveri "Sillar, brännvin, kungar, badgäster och en soppa på marulk..."

av Åke Williams.
124 sidor. Ca-pris 200 kr.
Rikt illustrerat i färg.
Utgiven av Tanums Gestgifveri

I den här skriften gör författaren Åke Williams en återblick på Bohusläns skiftesrika historia och försvenskning. Han berör skärskilt Tanum, rikt på fornminnen och turistattraktioner och den kulturtriangel som utgörs av gästgiveriet, sockenmagasinet och tingshuset – alla tre byggnadsminnesförklarade. Här har Tanums Gestgifveri, som varit i kontinuerlig drift sedan 1663, genomlevt omvandlingen från skjutstation till en plats för gastronomiska upplevelser längs Europaväg 6.

Lagom till 340-årsjubileet ges denna bok ut som naturligtvis inte bara berättar historien om gästgiveriet och bygden runt omkring. Skriften låter även Mikael Öster, Steiner och Régine Östers son och den krögare som nu driver gästgiveriet, komma till tals och beskriva hur "västkustens alla fina och fula och fantastiskt välsmakande fiskar" tas om hand och tillagas. Härliga bilder får det att vattnas i munnen av förväntan inför en god måltid..

Åke Williams är född i en småländsk tidningsman- och författarfamilj och har i ett drygt sekel varit verksam inom journalistiken. Hans intresse för Bohuslän grundlades under några tidiga yrkesår i Kuriren i Uddevalla och fördjupades under hans 40 år som reporter i Göteborgs-Posten. Han skriver lätt och ledigt och med mycket humor.

Boken innehåller många fotografier – en del gamla arkivbilder men också många nytagna – som på ett underhållande och informativt sätt samverkar med texten.

CD-SKIVOR

Saltlaget. I saltaste laget

14 spår. Ca 37 min. Ca-pris 150 kr.
Utgiven av Liphone Records.

Saltlagets I SALTASTE LAGET består av fjorton spår med enbart eget material. Det är Göran Ohlén och Joakim Nilsson som står för alla låtarna – några instrumentala men flera sjungna på härlig nordbohuslänsk dialekt.

Saltlaget består av Göran Ohlén – sång och sologitarr, Lars-Eric Åkesson – sång och kompgitarr, Björn Ohlén – bas och Joakim Nilsson – trummor samt gästartist på denna skiva, Daniel Ohlén – klavaturer och sångstämmor.

Bryggmalet

Visor från en sjöbod av och med Lasse Lundberg

13 spår. Ca 32 min. Ca-pris 150 kr.
Utgiven av Lasse Lundberg.

Lasse Lundberg, känd profil från Fjällbacka, har under många år skrivit både böcker och visor – de flesta med bohusanknytning. På denna CD hälsar Lasse välkommen till "en seglats i ord och toner genom den bohuslänska vistraditionen i form av betraktelser med humorn vid rodret och barlastad med inspiration av Evert Taube och Lasse Dahlqvist."

Musiker på denna CD är Alla Levin – dragspel, Tomas Hansson – trummor, Jan Gunér – kontrabas, Mats Jenséus – gitarr, Curt-Eric Holmqvist – piano och Lasse Lundberg – sång.

Kommun- fullmäktige se'n senast

den 28/4-03 beslutade bl a
att bevilja kommunstyrelsen, övriga nämnder och de förtroendevalda i dessa organ ansvarsfrihet för 2002 års räkenskaper och verksamhet.

den 30/6-03 beslutade bl a
att fastställa kompletteringsbudget 2003.

att fastställa förslag till åtgärdsprogram mot ohälsa.

att godkänna förslag till sammanslagning av valdistrikten Kämpersvik och Grebbestad.

den 1/9-03 beslutade bl a
att införa en avgift för tobakstillsyn från och med den 1 januari år 2004.

att godkänna förslag till avgifter för biblioteken.

den 29/9-03 beslutade bl a
att som svar på motion från Monica Andersson (C) och Inger Gustavsson (C) uppdraga åt barn- och utbildningsnämnden att genomföra ett ungdomsfullmäktigemöte under läsåret 2003/04,
att godkänna förslag till nytt aktieägaravtal avseende Västtrafik AB.

Från årsskiftet kommer **NY ENTREPRENÖR** att hämta soporna

LBC Bohusfrakt AB har ända sedan kommunal renhållning/sophämtning infördes i vår kommun, i början av 1970-talet, hämtat sopor vid privatfastigheter, hyreshus och andra verksamheter.

LBC Bohusfrakt har utfört sina uppdrag med stor servicekänsla och till full belåtenhet.

Enligt lagen om offentlig upphandling ska kommunala tjänster lämnas ut på anbud. Uppdraget har sedan början av 1990-talet varit konkurrensutsatt där olika entreprenörer har lämnat anbud för en period av fem år per gång.

LBC Bohusfrakt har fram till och med 2003 "räknat hem" anbudet och fortsatt som entreprenör för den kommunala renhållningen.

För den kommande perioden 2004 – 2008 har RagnSells AB antagits som ny entreprenör.

Detta ska inte innebära några större förändringar för Din sophämtning, dock kan mindre förändringar, såsom byte av veckodag, förekomma. Vid längre hämtningsintervall kan även byte av vecka förekomma.

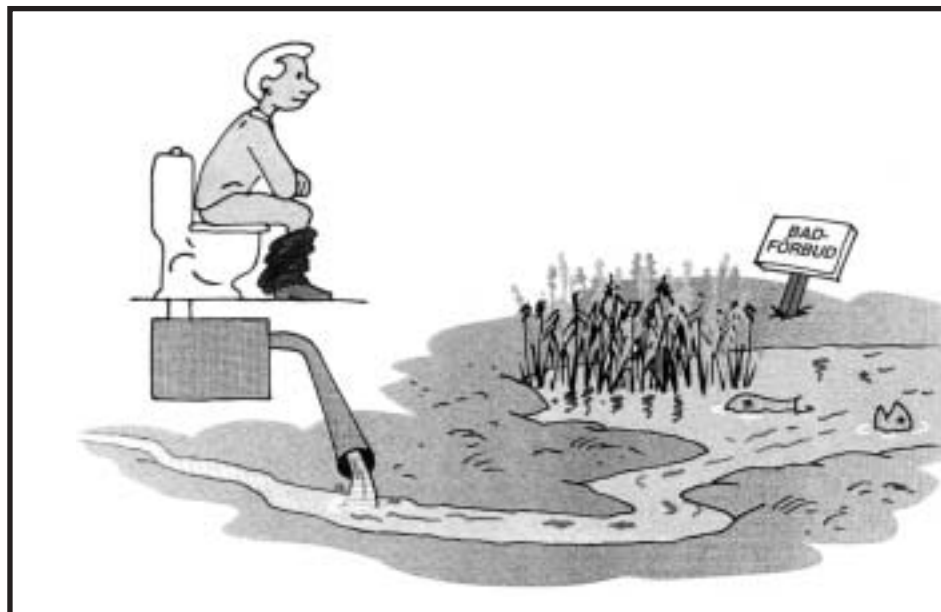
RagnSells utarbetar under hösten turlistor och körschema över sophämtningen i Tanums Kommun.

Utförligare information kommer att skickas till varje abonnent.

Vi tackar

LBC Bohusfrakt
för lång och trogen tjänst som
renhållningsentreprenör i
Tanums Kommun
och hälsar

RagnSells
välkommen som ny entre-
prenör från 1 jan 2004.

**Hjälp oss att rena avloppet
och få ett rent slam!
Tänker Du på vad du håller i
avloppet?**

Vår ambition är att allt avloppsslam skall ingå i naturens kretslopp och användas som jordförbättringsmedel.

Allt det vi håller ut i slasken, golvbrunnen eller spolar ned i toaletten går via avloppsvattnet ut i naturen eller fastnar i slammet.

Från årsskiftet kommer

NY SLAMSUGNINGSTEKNIK

för slamsugning av slamavskiljare och slutna tankar

Strömstads Slamservice AB har sedan mitten av 1990-talet utfört slamsugning av slamavskiljare och slutna tankar från enskilda avlopp.

Strömstads Slamservice har utfört sina uppdrag med stor servicekänsla och till full belåtenhet.

Enligt lagen om offentlig upphandling ska kommunala tjänster lämnas ut på anbud.

För den kommande perioden 2004 – 2009 har Återvinning och Miljö AB antagits som ny entreprenör.

I samband med den nya entreprenaden har kommunen förändrat slamsugningstekniken.

Detta innebär att vid slamsugning av slamavskiljare (två- eller trekammarbrunn) kommer slamavvattning att ske vid varje fastighet. Brunnen slamsugs på hela innehållet, även bottenslammet, därefter startar

en avvattning i slamsugningsfordonet och brunnen återfylls till ca 2/3 delar med rejektvatten. Det avvattnade slammet körs till iordningställda asfaltsytor vid avfallsanläggningen Tyft. Målet är att slammet efter behandling och kompostering skall kunna återföras till åkermark.

Återvinning och Miljö AB utarbetar under hösten turlistor och körschema över slamsugning i Tanums Kommun.

Utförligare information kommer att skickas till varje abonnent.

Vi tackar

Strömstads Slamservice
som slamsugningsentreprenör
i Tanums Kommun och
hälsar

Återvinning och Miljö
välkommen som ny entre-
prenör från 1 jan 2004.

Hushållen står för 90 % av de miljöfarliga ämnena i avloppsvattnet. Det är t.ex kemikalier från lösningsmedel, rengöringsmedel, schampo, balsam, färger, oljor, medicinrestor m.m.

SÅ HÄR KAN DU MINSKA UTSLÄPPEN AV SKADLIGA ÄMNEN!

- Minska den totala mängden kemikalier som används i hushållet
- Använd endast miljömärkta tvätt- och rengöringsmedel
- Överdosa inte tvätt- och rengöringsmedel

- Använd inte blekmedel med klor (t ex Klorin)
- Lämna överblivna mediciner till Apoteket
- Spola inte ner olja, bensin, diesel, lösningsmedel, färger, bekämpningsmedel mediciner eller kvicksilver i avloppet, varken genom toalett, slask eller golvbrunn
- Töm askkoppen i soporna - spola ej ned i avloppet

Samla ihop ditt farliga avfall och lämna in det på närmaste Miljöstation (finns i varje samhälle) eller Återvinningscentralerna Tyft och Hamburgsund.

Öppettider och placering av miljöstationerna finns på info-sidorna i "Lilla telefonkatalogen" Lokaldelen Tanum – Strömstad eller kommunens hemsida www.tanum.se.

Tack för att Du tänker på vår fina natur och miljö och sorterar ut och lämnar farligt avfall till Miljöstationer eller Återvinningscentraler.

Vill Du veta mer
ring Renhållningen
0525 – 180 00

NORRA BOHUS- BANAN 100 ÅR

*Tusentals tanumsbor firade
nedläggningshotad modernitet*

NORRA BOHUSBANAN
100 ÅR 2003
STRÖMSTAD
TANUM • MUNKEDAL
22.23.24 AUGUSTI

Tusentals tanumsbor mötte upp vid järnvägsstationerna Rabbalshede, Tanumshede och Kragenäs den 23 augusti, när Norra Bohusbanan firades för 100 år i trogen tjänst. 1903 invigdes banan i december, men Munkedals, Tanums och Strömstads kommuner valde att fira händelsen i den sista sommarmånaden och de lockade många till en härlig folkfest runt gamla ånglok och vagnar. Många hade klätt sig i tidsenliga kläder.

De äldre mindes denna morgon om hur tåget var en livsviktig faktor för utvecklingen i Bohuslän och i kommun, bönderna kunde få kalk som inte hade bränt fast i båtar nere i Grebbestad, fiskarna kunde få större marknad, skogsbrukarna kunde frakta timmer till bruken långt borta, lasaretten i Strömstad

Vid Tanums station står Ulla Edvinsson, Tanumshede, klädd i tidsenlig klädsel, klar att gå ombord tåget.

och Uddevalla låg inte längre oändligt långt borta.

Och en del berättade om en tid med långa tåg och två lok i varje sätt som drog tusentals arbetare till och från Uddevalla var dag när varven byggdes upp och bostäder saknades i staden. Andra mindes hur skogsbönder, små och stora, levde gott under kriget på att exportera gengasvirke till inlandet via järnvägen. Och de flesta beklagade att järnvägen aldrig drogs till Norge.

UTE TRE TÅG

Som en fin sekelskiftsdam från stan hade Gunilla Palm klätt sig, dragandes på en tidsenlig läcker liten kärra för bagaget. Som dotter till stinsen Sverre Palm kunde hon berätta om en barndom intill spåret.

– När vi skulle ut och leka fick vi veta att vi skulle vara hemma igen efter tre tåg. Så vi mätte alltid tid i hur många tåg som passerade.

Och vilken lekplats. För den som under olika årstider vankat av och an utefter spåret i väntan på tåg finns det nästan något heligt över platsen. Spåret räcker in i oändligheten

åt både syd och nord i ett rum liksom hämtat ur en dyster rysk långfilm, en het somrardag från en fransk nya vågen film eller en italiensk Fellini-melankoli. Här borde Film i Väst finna lysande gratis scenografi.

Här har i 100 år många vankat i tankar över sitt liv, över kommande möten, över avslutade relationer, kring jobb och fritid, eller så bara supit in alltifrån fåglalåt i träden eller snöstormens tjut i ledningarna. Man har väntat på dem som skall hämta eller dem som skall komma, till tonerna från fjärran klockor som klämtar vid övergången. Och några har hört barnaröster ropa:

– Nu kommer tåget, nu sa vi in.

Med tåget kom också fler och fler badgäster och blev en början till dagens intensiva turistnäring. Och med de första turistvägarna blev också kontrasterna mellan de strävsamma fattiga och de rika besökarna en källa till både irritation, avund och inkomster, som än idag är tydlig i sin paradox, all utjämning till trots under efterkrigstiden.

Hit med tågen kom konstnärer av alla de slag för att nyttja ljuset och alla dramatiska former i detta landskap. Det röjde vägen

för en ny syn på det karga hårda Bohuslän, som idag lokalbefolkningen förvaltar i en stolthet över sina tidigare ofta utarmade nejder mellan sillperioder av överflöd.

Denna förmiddag är naturligtvis Tanums Hembygdsförening på plats vid Tanums station och säljer förning och skomakarbedde, en tunnbrödsrulle med sill och "potter", att stilla hungern med. Randis Olsson från Oppen, Berit Bartmar, Britta Andersson och Berit Carlsson med flera har slagit upp sitt stånd och alla låter sig väl bekomme.

Wästbålgarna och Brass Novas mäsingsblåsare underhåller med musik från anno dazumal till allas glädje.

HÖVDING SKRUDAD

100-tals har plötsligen blivit tusentals när vi inväntar hr landshövding Göte Bernhards-son med maka. I tidsenliga kläder väntar Inger och Willy Forsblad med barnbarnet Amanda. Herr Forsblad i en härlig gammal kubb. De besöker Tanums stationshus och inhandlar vykort, med gamla stationsmotiv, och får dem stämplade med den speciella jubileumsstämpeln.

Så kommer så tåget med hövdingen. Grebbestads prinsar bildar hedersvakt över spåret. Tanums kulturchef Karl-Axel Wikström i frack och stormhatt rycker fram för att hälsa herr hövdingen och ledsagar honom till en liten talartribun framför station. Bernhardsson har låtit sy upp en gammal landshövdingensuniform tagen från den tid då landshövdingar var riktiga Kongliga Befallningshafvare. Och likt en gammal monark formulerar han sig kort och kärnfullt och önskar banan ytterligare 100 år – vilket skorrar som en replik ur ett drömspel.

Tanums kommunalråd Clas-Åke Sörkvist hälsar och tackar landshövdingen och minner om järnvägens betydelse under åren och den möda som nedlades för att bygga den. Jan-Erik Westersund sjunger härligt Taubens hyllning till Bohuslän. Så tjuer ångvisslan och mot Strömstad far landshövdingen för att fira vidare i denna dagslånga fest från Munkedal – Tanum – Strömstad. Men många stannar för att åter få se ångloken när de kommer tillbaka. Och den

Landshövding Göte Bernhards-son, med fru Brittmo, stiger av ångtåget vid Tanums station. Här blir de högtidligt mottagna av kulturchef Karl-Axel Wikström och flankerande av Grebbestads Prinsar.

arme kulturchefen Wikström har att lugna en del stressade själar som upprörs över förseningarna på rälsen, men med hjälp av musiken och hembygdsfolket och alla utklädda blir även eftermiddagen en folkfest och tid för minnen kring järnvägen.

MODERNA TIDER

Järnvägen kom som en symbol för moderna tider till bygder med eländiga kommunikationer och bidrog till en överlevnad för landsbygden. Arne Karlsson i Svandal kommer till stationen i svart kostym och kubb och berättar minnen och skrönor om järnvägen för mig.

– För bönderna kom järnvägen med kalk och tegelrör för dränering vilket räddade många jordbruk.

Och han hade hört om alla stridigheter i början på seklet som ledde till att

Bengt Karlsson, Grebbestad, är upklädd till stins denna dag medan fru Elisabeth har iklätt sig "mor Huldás" roll.

Bohusbanan aldrig drogs till Norge. Trots att de flesta insåg att det vore självklart.

Lantbrukaren Karl-Oscar i Ulvesked är på plats vid station och inväntar tålmodigt den sista passagen av ånglok på eftermiddagen.

– Mina första minnen av järnvägen är att man kunde åka till tandläkaren i Strömstad och att kalken kom med järnväg till jordbruket.

– Under krigsåren kunde många fattiga torpare även tjäna bra på att hugga famneved till gengasdriften och veden fraktades med järnväg söderut. Han minns att "järnvägarna" hade det bra och nästan alla killar ville bli lokförare.

Många valde att resa denna dag i gamla vagnar dragna av ånglok mellan de tre kommunerna. Och något man inte blir mätt på under resans gång är denna järnvägsträckas skönhet, dragen på gammal havsbotten mellan forna skärgårdsöar som nu är norra Bohuslänns mystiska bulliga berg, som sticker upp ur leran som gigantiska vilande jättar.

Detta är en av Sveriges vackraste järnvägssträckor.

– Lycka till de kommande 100 åren, säger landshövdingen vid varje firande station i en förhoppning att järnvägen överlever.

MILJÖMÅLEN OCH TANUMS KOMMUN

Sveriges Riksdags femton miljömål ska vara vägledande för miljöarbetet i Sverige. Som kustkommun har Tanum prioriterat miljöarbete som motverkar övergödningen av havet. Exempel på åtgärder är anläggande av våtmarker och installation av urinseparerande toaletter.

Sverige har femton nationella miljömål som riksdagen har antagit. Ett sextonde miljömål om biologisk mångfald är under utformning. Miljömålen beskriver den kvalitet och det tillstånd i miljön som är hållbar på lång sikt. Strävan är att vi inom en generation (år 2020) ska ha löst de stora miljöproblemen.

Om vi ska nå generationsmålet (år 2020) krävs ett stort engagemang hos alla aktörer i både Sverige och andra länder.

Tanums kommun har 54 mil kust och det känns därför extra viktigt att arbeta för ett hav i balans samt levande kust och skärgård. Två miljömål som Tanums kommun har satsat speciellt på är "myllrande våtmarker" och "ingen övergödning".

PROJEKT ANLÄGGANDE AV VÅTMARKER

Våtmarkerna utgör en viktig del i vattnets kretslopp och behövs för att bibehålla vattnets funktion i landskapet. De funge-

- Begränsad klimatpåverkan	- Grundvatten av god kvalitet
- Frisk luft	- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Bara naturlig försurning	- Myllrande våtmarker
- Giftfri miljö	- Levande skogar
- Skyddande ozonskikt	- Ett rikt odlingslandskap
- Säker strålmiljö	- Storslagen fjällmiljö
- Ingen övergödning	- God bebyggd miljö
- Levande sjöar och vattendrag	- Värna den biologiska mångfalden (16:de)

Sveriges femton nationella miljö kvalitetsmål

rar som utjämningsmagasin vid kraftig nederbörd och närsaltsfällor som tar om hand näringsämnen som kväve och fosfor och renar på ett naturligt sätt det vatten som kommer ifrån omgivande landskap.

Inom det nationella miljömålet "Myllrande våtmarker" har riksdagen beslutat att minst 12 000 hektar våtmarker och småvatten ska anläggas eller återställas i odlingslandskapet, fram till år

2010. Länsstyrelsen i Västra Götaland har beslutat om ett regionalt delmål som innebär att det skall anläggas eller återställas minst 3 000 ha våtmarker och småvatten i odlingslandskapet, fram till år 2010.

I kommunens arbete med det Lokala investeringsprogrammet (LIP), projekt Anläggande av våtmarker, har det hittills anlagts sex våtmarker. Arbetet med projektet kommer att fortsätta även under 2004.

Bohusläns grunda vikar är viktiga födo- och uppväxtplatser för fisk och kräftdjur.

Mängden fintrådiga grönalger i dessa grundområden har tyvärr ökat drastiskt sedan början av 1970-talet.

Från att hysa stor biologisk mångfald, förvandlas grundområdena till platser med få dominerande arter. En ekologisk enfald har skapats.

Inom LIP har kommunen även arbetat med att förbättra vattenomsättningen i de grunda vikarna genom att öppna upp vägbankar och tränga sund som människan påverkat fysiskt. Detta delprojekt avslutades under 2002.

KRETSLOPPSANPASSADE AVLOPPSSYSTEM

Från ett toalettavlopp återfinns ca 98% av kvävet, 68% av fosfor och 85% av kaliummet i urinen. Näringsämnen är dessutom perfekt sammansatta för att tas upp av växter.

För att minska övergödningen av havet har Tanums kommun antagit en vatten- och avloppspolicy där det står att i nya detaljplaner inom kommunalt verksamhetsområde ska krav ställas på urinseparering vid nybyggnation och vid väsentlig förändring av befintlig byggnad. För avlopp utanför kommunalt verksamhetsområde krävs enligt policyn, urinseparering eller torr toalettlösning.

I Tanums kommun finns sju stycken lantbrukare som hämtar urin och sprider den på jordbruksmark. Tömning sker en gång per år. Om vissa villkor är uppfyllda kan man även få tillstånd att tömma och sprida urinen på den egna fastigheten.

För mer information om urinseparering besök Tanums kommuns hemsida www.tanum.se eller kontakta miljöavdelningen i Tanums kommun.

www.tanum.se

VAD HÄNDER PÅ KOMMUNENS HEMSIDA?

Ett nytt och lätt sätt att veta vad som händer på hemsidan är att ta en titt i nedre vänstra hörnet. Här finns "Nytt på sajten". Du kan välja på att få en lista på det som hänt det senaste dygnet, de senaste fem dagarna eller under de två senaste veckorna.

FLER TIPS!

- Vinn två biobiljetter genom att svara på några frågor i vår marknadsundersökning som du hittar på hemsidan. Här tycker du till om bland annat innehåll och layout på www.tanum.se. Det ges utrymme till egna kommentarer på en del frågor.
- Har du/ni fått barn och inte blivit fotograferad på BB finns möjlighet att skicka in foto och text och få det publicerat under rubriken Nyfödda.
- Bakom Tyck till! döljer sig en aktuell fråga som vi vill att du svarar på. Fler och fler upptäcker denna "opinionstestare".
- Protokoll från alla nämnder kommer att läggas ut. Bilagor läggs endast ut till kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens protokoll än så länge.

HUR HITTAR JAG?

Använd sökfunktionen, våra länklister "Innehåll A-Ö" och "Länkar" eller gå via menyerna.

JAG HAR INTE INTERNET!

Man behöver inte ha en egen dator för att besöka kommunen på Internet. I kommunhusets reception finns en Medborgarterminal där du kan söka kommuninformation och annan samhällsinformation. Möjlighet att skriva ut finns.

På kommunens samtliga bibliotek finns också datorer med Internet.

VAD TYCKER DU?

Vi vill gärna ha synpunkter. Just nu har du möjlighet att lämna dem i vår marknadsundersökning av hemsidan. Du kan alltid lämna synpunkter på e-postadresserna webbredaktionen@tanum.se och ulf.ericsson@tanum.se. Webb-redaktionens telefonnummer är 0525-181 24, informationsansvarig Ulf Ericsson 0525-181 19.

BUDGET 2004

De senaste åren har kommunsektorns inkomster ökat kraftigt. Ökad sysselsättning har resulterat i högre skatteintäkter. Samtidigt har det skett en höjning av statsbidragen, bland annat till följd av ett antal reformer som genomförts inom det kommunala området. Från och med 2004 beräknas skatteintäkterna öka mindre än tidigare år vilket kommer att försvaga den kommunala ekonomin samtidigt som Tanums bidrag i kostnadsutjämningsystemet minskar med nära åtta mkr.

De kommunala kostnaderna beräknas stiga främst beroende på ökade kostnader för gymnasieskola, barnomsorg och pensioner.

Sammantaget har detta inneburit att kommunen tvingas höja skatten med 37 öre samt göra stora besparingar i verksamhet och administration för att få balans i ekonomin.

Tanums budget för 2004 redovisar ett överskott med 0,2 mkr, vilket innebär att budgeten uppfyller det lagstadgade balanskravet.

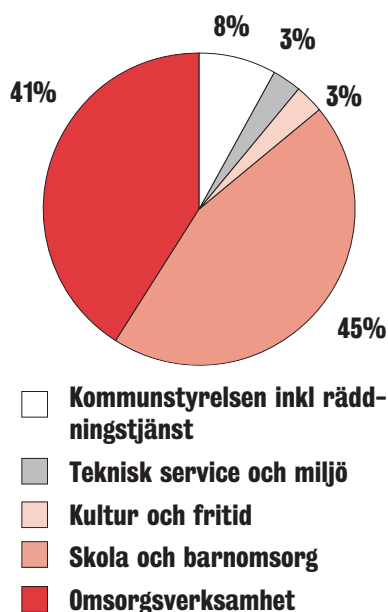
	Budget 2004	Budget 2003	Bokslut 2002
Verksamhetens nettokostnader	-434,4	-425,7	-401,2
Skatteintäkter och statsbidrag	450,4	438,0	420,0
Räntor	-15,7	-15,5	-13,9
Resultat	0,2	-3,2	3,6

VERKSAMHETSKOSTNADER

Kostnader för nämndernas verksamhet uppgår till 459,7 mkr, en ökning med 7,5 mkr jämfört med budget 2003. Barn- och utbildningsnämndens ram har ökat med 2,9 mkr för volymökningar inom barnomsorg och gymnasieskola, medan kommunstyrelsens ram ökat med 1,5 mkr avseende ökade kostnader för kollektivtrafik.

Nämndernas budgetramar har uppräknats med 14,5 mkr för beräknade pris- och löneökningar, medan besparingar och effektiviseringar görs med totalt 12,1 mkr i den kommunala verksamheten, varav besparingar i administration och politisk verksamhet uppgår till 2,1 mkr.

Diagrammet nedan visar hur kommunens resurser fördelas till olika verksamheter enligt budgetförslaget för 2004.

VAD KOSTAR KOMMUNAL VERKSAMHET?

Följande prislappar avser 2002 års bokslut:

Förskola/daghemsplats	81 464 kr
Grundskoleelev	55 105 kr
Gymnasieelev	74 439 kr
Äldreboende/plats	414 605 kr

SKATTEINTÄKTER OCH STATSBI DRAG

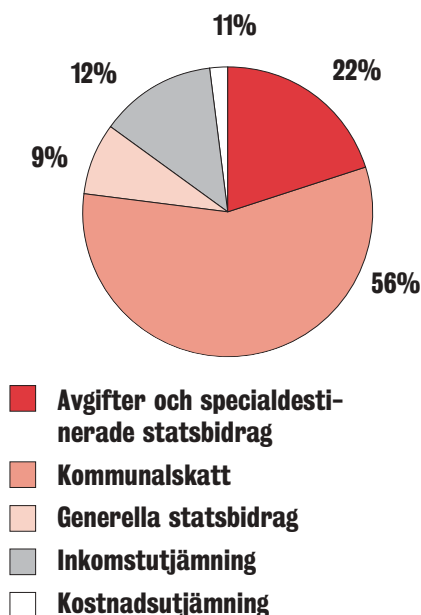
Budget 2004 baseras på en kommunal utdebitering på 21,99 kr, vilket är en höjning med 37 öre. Det är bara privatpersoner som betalar skatt till kommunen. Skatt från juridiska personer och fastighetsskatt är statliga skatter och kommer inte kommunen till del. Utöver kommunalskatt betalar privatpersoner skatt till regionen Västra Götaland och kyrkoavgift.

Skatteintäkter och statsbidrag ökar i budget 2004 med 12,4 mkr till 450,4 mkr. Av ökningen beror 5,5 mkr på den höjda skattesatsen. Resterande del beror på ökade beskattningsbara inkomster hos kommuninvånarna.

Statsbidragen består av ett generellt bidrag per invånare och av ett bidrag vars storlek bestäms av åldersstrukturen i kommunen. Vidare får kommunen utjämningsbidrag, dels för att nå upp till medelskatte-

kraften i riket, dels för att kostnaden att bedriva kommunal verksamhet inte är lika i alla delar av landet. Bidraget för kostnadsutjämning minskar med nära åtta mkr mellan 2003 och 2004.

Diagrammet nedan visar hur kommunens intäkter fördelas.

KVALITETSGARANTIER

I arbetet med att ta fram tydliga mål för verksamheten och att tydliggöra de kommunala tjänsternas innehåll för kommuninlevnarna kommer Tanum att ta fram kvalitetsgarantier för den kommunala verksamheten

Under 2003-2004 har/kommer tjänstegarantier tas fram för följande områden:

Kommunstyrelsen

Telefonväxel
Tillgänglighet

Tekniska nämnden

Vatten och avlopp

Miljö- och byggnadsnämnden

Bygglovsärenden
Livsmedelsärenden

Kultur- och fritidsnämnden

Fritidsgårdar
Handläggning lotteritillstånd/föreningsbidrag

Barn- och utbildningsnämnden

Läskunnighet
Simskola

Omsorgsnämnden

Särskilda boenden
Individ- och familjeomsorg

Den som är intresserad av att läsa mer om kvalitetsgarantier kan göra det på kommunens hemsida www.tanum.se.

INVESTERINGAR

Investeringsplanen för perioden 2004-2006 upptar nettoinvesteringar för sammanlagt 110,9 mkr varav 35,7 mkr upptas i budgeten för år 2004. Större investeringsprojekt i 2004 års budget är:

Utbyggnad Kulturhuset Futura	8,0 mkr
Investeringar vatten- och avlopp	9,8 mkr*
Hamnverksamhet	2,5 mkr
Exploateringsverksamhet	2,3 mkr
Inventarier och datorutrustning	4,9 mkr

*Varav att 4 mkr avser avloppsarbete i Heestrand och 2 mkr avser påbörjande av gemensamt avloppsvverk för Tanumshede, Grebbestad och Fjällbacka.

LIKVIDITET

Kommunen behöver en likviditetsreserv på ca 20 mkr för att klara löpande utbetalningar.

LÅNESKULD

För att finansiera 2004 års investeringsvolym och återställa likviditeten till 20,0 mkr krävs en nyupplåning med 3,9 mkr. Kommunens låneskuld uppgår därmed i budget 2004 till 307,2 mkr.

De investeringar som finns i investeringsplanen för 2005 innebär en ytterligare ökning av låneskulden med 3,1 mkr. År 2006 finns ett utrymme att amortera på låneskulden under förutsättning att investeringarna för 2004-2006 ligger inom upprättad investeringsplan för åren samt att resultatnivåerna som finns i den ekonomiska planen för år 2004-2006 uppnås.

BOKSLUTSPROGNOS 2003

Det budgeterade resultatet för 2003 uppgår till -3,2 mkr. I den senaste budgetuppföljningen uppskattar nämnderna att verksamhetskostnaderna kommer att ge ett överskott på 1,6 mkr. Skatteintäkter och pensionskostnader räknas ge ett budgetunderskott på -1,4 mkr. Finansnetto och reavinst beräknas ge ett överskott på 3,2 mkr. Sammantaget ligger det prognosticerade resultatet på -1,4 mkr, vilket indikerar att kommunen kan få problem att klara det lagstadgade balanskravet under 2003.

TANUMS BOSTÄDER AB

Tanums Bostäder redovisade i 2002 års bokslut ett överskott med 1,1 mkr. Det var första året sedan 1992 som bolaget kunde visa ett överskott. Bolagets ekonomi och verksamhet fortsätter att utvecklas på ett positivt sätt. För perioden januari-augusti 2003 redovisades ett överskott på 1,9 mkr. För helår 2003 beräknas resultatet bli 1,3 mkr. Det är framförallt den goda uthyrningen som förklarar överskottet. I princip samtliga lägenheter har varit uthyrda under hela 2003.

Tonerna de gå... musik i norra Bohuslän

För tionde året samverkar kommunerna i norra Bohuslän i musikserien "Tonerna de gå... - musik i norra Bohuslän". Det betyder att invånare och besökare i Tanums, Munkedals, Sotenäs och Lysekils kommuner får unika tillfällen att besöka högklassiga och omväxlande musikprogram. I år är det dessutom extra festligt eftersom vi firar 10-årsjubileum!

För säsongen 2003/2004 ges 42 konserter, alltifrån musikteater och klassiska toner till visor, blues och riverdance. I Tanums kommun anordnar Tanums Kultur & Fritid **hela 15 musiktillfällen** tillsammans med Tanums Teater & Musikförening, Grebbestads Folkhögskola, Grebys Konserven, Bullaregården och Gerlesborgsskolan. I dessa arrangemang kan Du delta för en kostnad av 80-150 kr, men köper Du Musikkortet (för endast 150 kr) blir entrépriset bara hälften. Då deltar Du dessutom i ett CD-loteri varje gång Du kommer på ett arrangemang. För att underlätta för barn, ungdomar och familjer att besöka konserterna och uppleva bra musik är det fri entré för alla under 15 år och ungdomar t.o.m. 19 år betalar endast halva biljettpriset.

Vill Du veta mer eller förboka arrangemang Du vill vara säker på att få plats på kan Du ringa Tanums Kultur & Fritid på telefon 0525-182 00.

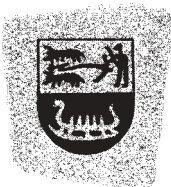
"Tonerna de gå..." har redan börjat med sex välbesökta arrangemang under hösten, men fortfarande återstår åtta härliga musikprogram för våren:

SOM STJÄRNORNA PÅ HIMMELEN

- **Vacker sång och svävande vibrafon**

Torsdagen den 29 januari kl 19.00
i Tingshuset, Tanumshede

Sopran och vibrafon bildar tillsammans en fantastisk klangvärld. Här möts två väletablerade musiker, sångerskan **Helena Ek** och slagverkaren **Olof Olsson**, för att föra fram bekant musik i en helt ny, glimrande dager. Du får njuta av musik av bland andra *Bach, Schubert, Ramel och Hasse à Tage*.

TANUMS
KOMMUN

Debattinlägg till:
Tanums Kommun
Kommunkansliet
457 81 Tanumshede

GENIERNAS VÄRLD

- **Schubert, det unga geniet och Bach, den störste av alla!**

Torsdagen den 26 februari kl 19.00
på Grebbestads Folkhögskola

Tillsammans med dottern **Elisabeth Wiklander**, violoncell, guidar tonsättaren och pianisten **Kurt Wiklander** oss i ord och ton genom dessa båda tonsättares liv och verk. Bach – musikhistoriens centralgestalt med de mest fantastiska mästerverk och Schubert som, trots sitt korta liv, skänkt oss så oändligt mycken rik musik. Musik som Du får höra är bl.a. Bachs "Air" och Schuberts "Ave Maria".

SJU SJÖMANSVISOR OCH BYSSAN LULL

Lördagen den 13 mars kl 18.00
på Grebys Konserven, Grebbestad

Den 12 mars är det Evert Taubes födelsedag. Därför skall vi fira Evert med sång och musik, mat och gemenskap. **Lars-Eric & Johan Frenberg** vissångare, samt pianisten **Dan Lindén** är våra ciceroner.

Kvällen inleds med "En solig morgon i norra Bohuslän" - Evert Taubes underbara vismålning av Otterön och Grebbestad. Sedan får Du följa poeten ut på alla de sju haven och bekanta Dig med lugna och stormiga, vackra och spännande sjömansvisor – i vilka kärleken till havet hela tiden skimrar och lyser. På vägen styrker vi oss med Everts Monsunsoppa – för både öra och mage.

Information och förköp av biljetter

Förbokning:

Tanums Kultur & Fritid, måndag-fredag
kl 9.00-16.00 på telefon 0525-182 00.

Besöksadress:

Kommunhuset Tanumshede
Telefon 0525-180 00 vx. Fax 0525-183 00
E-post info@tanum.se Hemsida www.tanum.se

VICTORIA TOLSTOY OCH BOHUSLÄN BIG BAND

Torsdagen den 25 mars kl 20.30
(insläpp från kl 19.00)

Grebys Konserven, Grebbestad.

Victoria Tolstoy har blivit en av Sveriges populäraste jazzsångerskor, framför allt genom sina tolkningar av jazzens evergreens. Tillsammans med **Bohusläns Big Band** framför hon många klassiker i både gamla och nya arrangemang.

Jubileumskonsert

CORNELIS VREESWIJK

- **Sagan om den flygande holländaren**

Lördagen den 3 april kl 20.00
(insläpp från kl 18.00) i

Grebys Konserven, Grebbestad

Cornelis Vreeswijks liv blev ungefär som i en visa av Cornelis Vreeswijk.

Hans fantastiska levnadshistoria berättas nu i "Saga om den flygande holländaren. Det är Cornelis dikt och musik men de sammanlänkande orden i denna tablå är Åke Arenhills. Sångerna förmedlas både mustigt och sprött av **Claes Janson** och vid pianot sitter den fantastiske musikanten **Kjell Öhman**.

Var beredd på speciella överraskningar eftersom vi denna kväll firar 10-årsjubileum av *Tonerna de gå... musik i norra Bohuslän*.

CHERISH THE LADIES - irländsk damorkester med RIVERDANCE

Tisdagen den 27 april kl 19.00
i Kulturhuset Futura, Tanumshede

Cherish The Ladies är en av de mest framgångsrika irländsk-amerikanska grupperna. **Joanie Madden, Mary Coogan, Mary Rafferty, Heidi Talbot, Donna Long och Marie Reilly** spelar flöjt, gitarr, banjo, piano, fiol och dragspel och kommer från New York. Tjejerna har spelat in sju skivalbum och delat scen med artister som Emmy Lou Harris, Joan Baez och Boston Pops. I Sverige framträder de med två av Irlands allra främsta dansare i den tradition som gjort "riverdance" till en världssensation.